

Sygn. akt VU 978/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Magdalena Marczyńska

Protokolant st. sekr. sądowy Alicja Jesion

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku A. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o podjęcie wypłaty emerytury

na skutek odwołania A. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 23 sierpnia 2017 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt V U 978/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 sierpnia 2017 roku, znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., po rozpatrzeniu wniosku A. M. z dnia 1 sierpnia 2017 roku ustalił wysokość i podjął wypłatę emerytury na jego rzecz od dnia 1 sierpnia 2017 roku, to jest od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

W odwołaniu z dnia 22 września 2017 roku A. M. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i wypłatę świadczeń emerytalnych od dnia 1 września 2016 roku. W uzasadnieniu wnioskodawca powołał się na wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 1 czerwca 2017 roku, sygn. akt V U 1158/16, w którym to orzeczeniu przyznano mu prawo do emerytury od dnia 1 września 2016 roku.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że brak jest podstaw prawnych do podjęcia wypłaty emerytury zawieszanej na podstawie art. 103a ustawy emerytalnej z datą wcześniejszą niż data wniosku o podjęcie wypłaty świadczenia.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

W dniu 5 września 2016 roku A. M., urodzony w dniu (...), złożył wniosek o przyznanie prawa do emerytury. We wniosku wskazał, że pozostaje w stosunku pracy z (...) w R..

(dowód: wniosek o emeryturę, k. 1 – 3 akt emerytalnych)

Decyzją z dnia 26 października 2016 roku organ rentowy odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury ze względu na niewykazanie przez niego 15-letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

(dowód: decyzja z dnia 26 października 2016 roku, k. 36 akt emerytalnych)

W wyniku wniesionego przez A. M. odwołania Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z dnia 1 czerwca 2017 roku, sygn. akt V U 1158/16 przyznał A. M. prawo do emerytury z dniem 1 września 2016 roku.

(dowód: wyrok z dnia 1 czerwca 2017 roku, sygn. akt V U 1158/16, k. 61 akt emerytalnych)

W wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 1 czerwca 2017 roku, sygn. akt V U 1158/16 organ rentowy przyznał wnioskodawcy emeryturę w kwocie zaliczkowej od dnia 1 września 2016 roku, to jest od daty określonej w wyroku Sądu. ZUS poinformował wnioskodawcę, że wypłata emerytury podlega zawieszeniu, gdyż kontynuuje on zatrudnienie. Organ rentowy pouczył ubezpieczonego, że w celu podjęcia wypłaty emerytury należy przedłożyć w Oddziale ZUS świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku z każdym pracodawcą, na rzecz którego praca ta była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury oraz wnioski o podjęcie wypłaty emerytury.

(dowód: decyzja z dnia 13 lipca 2017 roku, k. 70 akt emerytalnych)

Stosunek pracy wnioskodawcy z M. O. - (...) w R. uległ rozwiązaniu za porozumieniem stron z dniem 31 lipca 2017 roku.

(dowód: świadectwo pracy z dnia 1 sierpnia 2017 roku, k. 74 akt emerytalnych)

W dniu 1 sierpnia 2017 roku A. M. wniósł o ponowne ustalenie wysokości świadczenia emerytalno – rentowego i podjęcie wypłaty emerytury. Do wniosku załączył świadectwo pracy wystawione przez pracodawcę M. O..

(dowód: wniosek o podjęcie wypłaty emerytury z dnia 1 sierpnia 2016 roku, k. 72 -73, świadectwo pracy z dnia 1 sierpnia 2017 roku, k. 74 akt emerytalnych)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie jest bezzasadne i podlega oddaleniu.

W sprawie niespornym było, że wnioskodawca od dnia 1 września 2016 roku miał przyznane prawo do emerytury i prawo to przyznane mu zostało wyrokiem sądu. W dniu nabycia prawa do emerytury przez wnioskodawcę obowiązywał przepis art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1383 ze zm.), który wszedł w życie w dniu 1 stycznia 2011 roku. Stosownie do ww. przepisu prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Przepis ten jest odpowiednikiem art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, obowiązującego do dnia 7 stycznia 2009 roku, który także stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał ją bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Należy podkreślić, że w kwestii zgodności z Konstytucją przepisu art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, obowiązującego od 1 lipca 2000 roku do 7 stycznia 2009 roku, również zawierającego wymóg rozwiązania stosunku pracy, a więc powodującego zawieszanie wypłaty emerytury w sytuacji nierozwiązania stosunku pracy, wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 7 lutego 2006 roku, SK 45/04, (OTK-A 2006/2/15).

Trybunał uznał, że przepis ten jest zgodny z Konstytucją, nie narusza zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, zasady niedziałania prawa wstecz, zasady ochrony praw nabytych czy obowiązku wprowadzania zmian do systemu prawnego z zachowaniem odpowiedniego *vacatio legis*. W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał wskazał, że do ustawodawcy należy precyzyjne określenie kryteriów nabycia i korzystania z prawa do emerytury. Ma on przy tym szeroki zakres swobody pod warunkiem poszanowania istoty konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego, a Konstytucja nie zawiera nakazu zagwarantowania świadczeń emerytalnych osobom kontynuującym działalność zawodową. Emerytura jest w założeniu świadczeniem, które zastępuje, a nie uzupełnia wynagrodzenie ze stosunku pracy i do jej istoty należy zapewnienie środków utrzymania w razie zaprzestania pracy, w związku z osiągnięciem określonego wieku. W tym kontekście rozwiązanie stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą stanowi cechę istotną, uzasadniającą efektywne korzystanie z prawa do świadczeń emerytalnych. Osoby, które postanowiły nie rozwiązywać stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, nie mają wspólnej cechy istotnej z punktu widzenia realizacji prawa do emerytury.

Także w wyroku z dnia 11 marca 2004 roku, sygn. akt II UK 276/03, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że cel nowelizacji art. 103 ust. 2a zmierza do wymuszenia na pracodawcy świadomej decyzji co do ponownego zatrudnienia osoby z ustalonym prawem do emerytury. Ustawodawca ma prawo wprowadzać czy też modyfikować zasady zawieszalności świadczeń emerytalno-rentowych, mając na uwadze aspekty społeczno-ekonomiczne, w tym aktualne tendencje na rynku pracy, co w żadnym stopniu nie narusza zasady demokratycznego państwa prawa, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej wyrażonej w art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto Sąd Najwyższy wywiódł, że regulacja ta nie narusza zasady ochrony praw nabytych potwierdzonej art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, albowiem nie pozbawia ona osób zainteresowanych prawem do emerytury, lecz oddziela nabycie prawa do emerytury w wyniku ziszczenia się ryzyka ubezpieczeniowego (dożycie odpowiedniego wieku) od zawieszenia świadczenia w razie kontynuacji zatrudnienia bez rozwiązania stosunku pracy. W przypadku istnienia przyczyny zawieszenia świadczenia (kontynuowanie zatrudnienia) konsekwencją zawieszenia prawa do świadczenia jest wstrzymanie jego wypłaty, jednak ustanie tej przyczyny powoduje wznowienie wypłaty świadczenia od miesiąca jej ustania.

Konkludując, warunek rozwiązania stosunku pracy, przewidziany w art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w dniu jego wejścia w życie i później, tj. od dnia 1 stycznia 2011 roku. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 28 kwietnia 2016 roku, sygn. akt III AUa 13/16). Do tego kręgu ubezpieczonych należy wnioskodawca.

Nie ma przy tym znaczenia to, że wnioskodawca nabył prawo do emerytury na podstawie orzeczenia sądu, który prawo to przyznał wnioskodawcy od dnia 1 września 2016 roku.

Taka interpretację art. 103a ustawy emerytalnej potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 marca 2011 roku w sprawie II UK 299/10. Wyrok ten dotyczył wprawdzie interpretacji art. 103 ust. 2a ww. ustawy, jednak zachował aktualność w zakresie interpretacji mającego zastosowanie w niniejszej sprawie art. 103a tej ustawy. W orzeczeniu tym Sąd Najwyższy stwierdził, że skutkiem zastosowania w okresie obowiązywania art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej było to, że osoba ubiegająca się o prawo do emerytury kontynuująca zatrudnienie na rzecz pracodawcy, u którego wykonywała ją przed nabyciem prawa do emerytury, z dniem spełnienia warunków niezbędnych do nabycia prawa do wnioskowanego świadczenia, prawo to nabywała, jednakże realizacja tego prawa następowała dopiero po rozwiązaniu stosunku pracy. Bez znaczenia był przy tym fakt, czy potwierdzenie spełnienia ustawowych przesłanek nabycia prawa do emerytury nastąpiło już w toku postępowania przed organem rentowym, czy też dopiero w następstwie ustaleń dokonanych w postępowaniu sądowym. Dokonując powyższej konstatacji Sąd Najwyższy powołał się m.in. na uchwałę składu siedmiu sędziów z dnia 10 listopada 2004 roku, II UZP 9/04 (OSNP 2005 nr 3, poz. 41), z której wynika, że zawieszenie prawa do emerytury w przypadku pozostawania w stosunku pracy jest funkcjonalnie uzasadnione. Zasadą jest, że pracownikowi, który nabył prawo do emerytury przysługuje jedno świadczenie - albo emerytura z ubezpieczenia społecznego albo wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia. Pracownik, który osiągnął wiek emerytalny może wybrać albo status emeryta, albo zachować - pomimo nabycia prawa do emerytury - status pracownicy. Nie może jednak łączyć bez ograniczeń statusu emeryta i pracownika, a więc otrzymywać równocześnie świadczenia z tytułu utraty zdolności do dotychczasowej pracy (osiągnięcie wieku emerytalnego jest bowiem uznawane

za równoznaczne z utratą zdolności do zarobkowania własną pracą) i wynagrodzenia z tytułu kontynuowania zatrudnienia, do wykonywania którego pracownik utracił zdolność. Z omawianego przepisu ustawy emerytalnej, jak podkreślił Sąd Najwyższy w ww. uchwale, nie tyle wynika obowiązek rozwiązania stosunku pracy przez pracownika, który nabył prawo do emerytury, ile obowiązek dokonania przez niego wyboru, czy decyduje się na emeryturę, czy też na pozostawanie w stosunku pracy, a jego istotą jest wyeliminowanie równoczesnego pobierania dwu świadczeń - emerytury i wynagrodzenia za pracę w pełnej wysokości.

Innymi słowy, osoba ubiegająca się o emeryturę i pozostająca w zatrudnieniu musi liczyć się z tym, że z dniem spełnienia wszystkich ustawowych warunków niezbędnych do nabycia prawa do wnioskowanego świadczenia wprowadzie prawo to uzyska, jednakże realizacja tego prawa na jej rzecz (wypłata świadczenia) nastąpi dopiero wówczas, gdy rozwiąże ona stosunek pracy łączący ją z pracodawcą (pracodawcami), na rzecz którego świadczyła pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. W przeciwnym razie prawo do emerytury ulegnie zawieszeniu, skutkując wstrzymaniem jego realizacji do czasu rozwiązania stosunku pracy. Nie jest przy tym istotny fakt, czy potwierdzenie spełnienia ustawowych przesłanek nabycia prawa do emerytury nastąpi już w toku postępowania administracyjnego przed organem rentowym, czy też dopiero w następstwie ustaleń dokonanych w postępowaniu sądowym wszczętym na skutek odwołania wniesionego od decyzji organu rentowego odmawiającej przyznania prawa do emerytury.

Za poglądem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 3 marca 2011 roku w sprawie II 299/10 powtórzyć bowiem należy, że wykładnia językowa art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, obecnie art. 103a tej ustawy, wskazuje jednoznacznie, iż przepis ten zawsze rodzi skutek zawieszający prawo do emerytury (polegający na wstrzymaniu wypłaty świadczenia) w sytuacji kontynuowania przez ubezpieczonego zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury ustalonym w decyzji organu rentowego, bez względu na to czy decyzja ta została wydana niezwłocznie po zgłoszeniu wniosku o prawo do emerytury, czy też w wykonaniu orzeczenia organu odwoławczego (sądu). Decyzje organu rentowego przyznające prawo do emerytury mają bowiem charakter deklaratoryjny a nie konstytutywny i potwierdzają jedynie spełnienie ustawowych przesłanek nabycia prawa do świadczenia emerytalnego. Prawo do emerytury jest nabywane z mocy prawa, a więc bez względu na to, kiedy decyzje takie zostają wydane, i tak potwierdzają one prawo do świadczenia nabyte w określonej dacie tożsamej z datą spełnienia ustawowych warunków. Choć *ex post* osoba, która spełniła ustawowe warunki nabycia prawa do emerytury, staje się więc emerytem od dnia spełnienia warunków (art. 100 ustawy), a nie od dnia wydania decyzji. Nie jest też tak, że wszystkie decyzje organu rentowego przyznające prawo do emerytury są wydawane niezwłocznie (bezpośrednio) po zgłoszeniu wniosku o to świadczenie, ponieważ zgodnie z treścią art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji. Wyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji potwierdzającej prawo do emerytury może być natomiast poprzedzone nawet wielomiesięcznym postępowaniem wyjaśniającym prowadzonym przez organ rentowy. Z kolei nie każde postępowanie sądowe kończące się orzeczeniem przyznającym ubezpieczonemu prawo do emerytury trwa długo. Nie można więc różnicować sytuacji prawnej ubezpieczonych ubiegających się o prawo do emerytury i spełniających (obiektywnie) warunki nabycia tego prawa jedynie z uwagi na długość okresu oczekiwania na potwierdzenie owych uprawnień. Dokonana w taki sposób wykładnia musiałaby prowadzić do uznania, że mamy w gruncie rzeczy do czynienia w dwoma różnymi przepisami, z których jeden znajduje zastosowanie w stosunku do ubezpieczonych bezspornie spełniających warunki nabycia prawa do emerytury, drugi zaś jest stosowany w odniesieniu do tych, których uprawnienia emerytalne zostaną potwierdzone dopiero w postępowaniu odwoławczym (sądowym).

Dodać wreszcie należy, że czym innym jest nabycie prawa, a czym innym jego realizacja. Zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS prawo do świadczeń powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, natomiast w myśl art. 129 ust. 1 tej ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. O konieczności złożenia przedmiotowego wniosku pouczył wnioskodawcę organ rentowy,

który wskazał, że w celu podjęcia wypłaty emerytury należy przedłożyć w Oddziale ZUS świadectwo pracy lub zaświadczenie potwierdzające fakt rozwiązania stosunku z każdym pracodawcą, na rzecz którego praca ta była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury oraz wnioski o podjęcie wypłaty emerytury. Jednocześnie w sytuacji ubezpieczonego wypłatę emerytury, mimo nabycia do niej prawa, ograniczał obowiązujący art. 103a ustawy emerytalnej, czyli pozostawanie przez ubezpieczonego w stosunku pracy. Wnioskodawca pozostawał w zatrudnieniu, a więc wypłata świadczenia ulegała zawieszeniu z mocy art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS od dnia 1 września 2016 roku. Wznowienie wypłaty nastąpiło od dnia 1 sierpnia 2017 roku, bowiem z dniem 31 lipca 2017 roku stosunek pracy wnioskodawcy został rozwiązany.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.